

Wykaz najważniejszych problemów bibliotek szkolnych w realizacji ich zadań i funkcji oraz oczekiwania środowiska nauczycieli bibliotekarzy

Brak spójnej koncepcji pracy bibliotek szkolnych i procedur ich jakościowego rozwoju.

Brak zainteresowania jakością i efektami pracy bibliotek szkolnych wobec zmieniających się potrzeb utrudnia tworzenie planów perspektywicznych. Dane gromadzone w Systemie Informacji Oświatowej pokazują tylko ilościowy obraz lokali bibliotecznych, wyposażenia szkół w zbiory na różnych nośnikach oraz liczbę i stopień awansu nauczycieli. Nie obejmują informacji jakościowych, m. in. o dostępności biblioteki, jej kondycji, procentowym udziale nowości w zbiorach, źródłach finansowania zakupów itp.

Celowe byłoby przeprowadzenie profesjonalnych badań diagnostycznych, np. we współpracy z Biblioteką Narodową, rokujących uzyskanie rzetelnych podstaw do podejmowania działań wspierających i wyrównawczych.

Brak standardów określających najważniejsze obszary działalności bibliotecznej.

Istnieje potrzeba ustalenia optymalnych warunków wspólnych dla całego systemu w celu wyrównania szans edukacyjnych uczniów. Wymagania egzaminacyjne na każdym etapie są takie same dla wszystkich. Biblioteka szkolna jest dla uczniów i nauczycieli niezbędnym elementem pełnej realizacji założeń podstawy programowej, miejscem zapewniającym spełnianie funkcji nowoczesnej edukacji.

Wielokrotnie przedstawialiśmy Ministerstwu Edukacji Narodowej środowiskowe propozycje standardów dla bibliotek szkolnych wypracowane wspólnie przez krajowe organizacje branżowe z uwzględnieniem tendencji międzynarodowych. Jesteśmy gotowi do rozmów o ujednoczeniu oferty bibliotek szkolnych dla edukacji.

Aktualne ustawy i rozporządzenia dopuszczają różnorodność rozwiązań lokalnych.

Prawo oświatowe nie gwarantuje stabilnej polityki państwa w zakresie zatrudnienia nauczycieli bibliotekarzy, wyposażenia bibliotek szkolnych, ich finansowania czy kontroli zbiorów. Rozbieżności międzyresortowe utrudniają

jednolite funkcjonowanie podobnych placówek, np. w przypadku sposobu kontroli zbiorów bibliotecznych (skontrum). Również stan oraz kondycja szkół i ich bibliotek nie może w pełni zależeć od możliwości, świadomości czy gospodarności organów prowadzących.

Należy jednoznacznie i obligatoryjnie określić procedury obowiązujące w bibliotekach placówek oświatowych, monitorować i gwarantować ich stosowanie.

Ograniczanie roli biblioteki szkolnej do wypożyczalni lektur.

Niezbędne jest systematyczne diagnozowanie potrzeb czytelników i dostosowanie oferty biblioteki do konkretnej grupy odbiorców czy profilu placówki. Wyniki badań powinny wpływać na politykę gromadzenia zbiorów i zapewnienie środków na celowe ich uzupełnianie. Zasoby biblioteki szkolnej zasilane przypadkowymi darami, gromadzonymi przez nauczycieli bibliotekarzy, nie zapewnią pożądanej jakości usług oraz kształtowania kompetencji czytelniczych.

Polskie prawo określa obowiązek szkolny. Biblioteka szkolna to pierwsza i czasem jedyna do której na pewno trafi każdy obywatel. Stworzenie i utrwalenie jej pożądanego wizerunku to obowiązek organizatorów edukacji. Społeczeństwo ma prawo wymagać najwyższej jakości usług bibliotecznych dla osób uczących się.

Niedostateczne wyposażenie biblioteki w różnorodne zbiory i urządzenia techniczne

Podstawowym zadaniem biblioteki szkolnej jest wspieranie realizacji zadań dydaktycznych i wychowawczych placówki. Niezbędne są dokumenty zapisane na różnych nośnikach i urządzenia do ich odtwarzania. Stąd pożądanym jest model biblioteki rozumianej jako ośrodek informacji, zintegrowany z życiem szkoły, dysponujący niezbędnym warsztatem dla całej społeczności. Biblioteka jest jedynym miejscem w szkole, w którym można w dowolnym czasie korzystać z Internetu oraz urządzeń IT.

Każda szkoła powinna umożliwić uczniom i nauczycielom dostęp i swobodę w zdobywaniu oraz przetwarzaniu informacji oraz jej fachową ocenę. Zorganizowanie centrum informacji w jednej wielopremiotowej pracowni, np. w bibliotece szkolnej, jest odpowiedzią na wyzwania nowoczesnej edukacji.

Pomijanie roli nauczyciela bibliotekarza w procesie kształtowania kompetencji informacyjnych.

Działania w tym zakresie prowadzone w bibliotece szkolnej wspólnie przez wszystkich nauczycieli (zgodnie z podstawą programową), pozwalają na odejście od encyklopedycznego przekazu wiadomości na rzecz integracji wiedzy i umiejętności oraz ich praktycznego wykorzystania w oparciu o bazę biblioteki i pomoc kompetentnego przewodnika.

Racjonalnym rozwiązaniem jest praktyczne i formalne zwiększenie udziału tej grupy pedagogów w procesach kształcenia i wychowania realizowanych w placówkach oświatowych. Nauczyciele bibliotekarze są specjalistami wykształconymi w wyszukiwaniu informacji, jej świadomym wykorzystaniu i ocenie komunikatów medialnych.

Niewłaściwa organizacja pracy szkoły.

Nauczycielom bibliotekarzom często przydzielane są dodatkowe zadania wynikające z potrzeb szkoły, które ograniczają dostęp czytelników do biblioteki (np. zastępstwa za nieobecnych nauczycieli, dyżury na korytarzach podczas przerw, sprawowanie opieki podczas dojazdów). Zrozumiała jest potrzeba wykonywania tych obowiązków, ale równie istotna jest świadomość efektu - destabilizacji pracy biblioteki szkolnej oraz kreowania wizerunku nieodpowiedzialnego nauczyciela, który nie wywiązuje się ze swoich powinności.

Pożądanym byłoby kontrolowanie warunków realizowania podstawowych obowiązków nauczycieli bibliotekarzy w stosunku do ilości innych zadań im zleczanych. Narzędziem odpowiednim byłaby ścisła rejestracja w dokumentach pracy szkoły czynności nauczycieli bibliotekarzy w czasie przeznaczonym na działania biblioteki szkolnej. Dodam, że większość dzienników elektronicznych nie przewiduje takiej możliwości.

Nieodpowiednia obsada personalna.

Drastyczne ograniczanie etatów nauczycieli bibliotekarzy lub powierzanie realizacji funkcji biblioteki szkolnej kilku nauczycielom w ramach uzupełniania etatu, nie gwarantują pełnej efektywności w tworzeniu jakości edukacji.

Oczekujemy wprowadzenia wspólnych standardów zatrudniania, uwzględniających nie tylko wielkość zbiorów i ilość czytelników, ale przede wszystkim ilość funkcji i zadań współczesnych bibliotek szkolnych.

Oprac.: *Danuta Brzezińska*
Prezes Towarzystwa Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich